

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

18.11.2020

№ 957

«2021-2025 елларга Нурлат муниципаль районында яшьләр сәясәтен, физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасын раслау турында

2008 елның 8 октябрдәге «Физик культура һәм спорт турында» 99-ТРЗ номерлы ТР Законы һәм Нурлат муниципаль районы Уставы нигезендә, физик культура һәм спортны үстерү һәм популярлаштыру, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген арттыру максатларында, Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «2021-2025 елларга Нурлат муниципаль районында яшьләр сәясәтен, физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасын раслау турында (1нче кушымта).
2. Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлегенә Программа чараларын тормышка ашыру буенча чаралар күрергә.
3. «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» МКУна чираттагы финанс елына район бюджетын формалаштырганда, Нурлат муниципаль районы бюджетында әлеге максатларга каралган бюджет ассигнованиеләре нигезендә, Программа чараларын тормышка ашыруга акча күздә тотарга.
4. Әлеге карарның тормышка ашырылуын тикшереп торуну Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

Р.Р.Хәмзин

«2021-2025 ЕЛЛАРГА НУРЛАТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА ЯШЬЛӘР СӘЯСӘТЕН, ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТНЫ ҮСТЕРҮ» МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2021-2025 елларга Нурлат муниципаль районында яшьләр сәясәтен, физик культура һәм спортны үстерү» муниципаль программасы (алга таба - Программа)
Программаның дәүләт заказчысы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Дәүләт заказчысы - Программаның координаторы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Программаны башкаручы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Ярдәмче программаларның максатлары	Татарстан Республикасында физик культура һәм спортны үстерү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру һәм яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның нәтижәләгән арттыру
Программаның бурычлары	Массакуләм физик культура һәм спортны үстерү, халыкның сәламәтлеген ныгыту, Нурлат муниципаль районының спорт имиджын алга этәрү. Яшьләрнең социаль-икътисади проблемаларын, шул исәптән эш белән тәмин итү һәм һөнәри эзерлек мәсьәләләрен, яшь гаиләләрне һәм белгечләрне эзерләү мәсьәләләрен хәл итү. Яшьләрне әхлакый һәм патриотик тәрбияләү өчен шартлар тудыру юнәлешен үстерү. Нурлат муниципаль районы балаларында һәм яшьләрендә гражданлык тәңгәллеге, югары патриотик аң, Ватанга тугрылык, конституцион бурычларны үтәүгә эзерлек, толерантлык формалаштыру. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы авыл яшьләренең социаль һәм икътисади активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру.
Ярдәмче программалар исемлеге	Ярдәмче программалар: 1. «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшьләр сәясәте, физик культура һәм спортны үстерү»; 2. «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Нурлат

	муниципаль районының авыл яшьләре»
Программаны тормышка ашыру вакыты	2021 - 2025 еллар
Программаны финанслау чыганаclarы	Муниципаль бюджет, бюджеттан тыш чыганаclar акчалары.
Программаны тормышка ашыруның көтелгән нәтижеләре	<p>Көтелгән нәтижеләр:</p> <p>Физкультура һәм спорт өлкәсендә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - физик культура һәм спорт белән даими шөгыльләнүче халыкның өлеше - процентларда: 2021 елда – 50,2 % 2022 елда - 51,1 % 2023 елда – 52,1 % 2024 елда- 53,3, 9 % 2025 елда - 54,5% <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы халкының гомер озынлыгын 74 яшьтән дә ким булмаган дәрәжәгә житкерү; - халыкны спорт корымалары белән тәэмин итүне Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеш программасы белән билгеләнгән дәрәжәгә житкерү; - халыкка түләүле физкультура-спорт хезмәtlәре күрсәтү күләмен арттыру һәм сыйфатын арттыру; - гражданнар арасында авырулар санын киметү, хәрби хезмәткә чакырылуга кадәрге һәм чакырылыш яшендәге егетләрне физик әзерләүне яхшырту; - республика һәм бөтенроссия ярышларында чыгыш ясаучы һәм спорт төрләре буенча Татарстан Республикасы жыелма командасы әгъзалары булган Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы спортчылары санын арттырырга; <p>Яшьләр сәясәте өлкәсендә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - социаль-икътисадый үзгәртеп коруларда яшьләрнең ролен арттыру; - интеллектуаль, әхлакый һәм ижади потенциалны арттыру, милли үзәннә үстерү, яшьләрнең патриотлыгын үстерү. - яшьләрне эш белән тәэмин итү; - яшь буынның сәламәтлеген яхшырту; - яшьләр арасында жинаятьчелек, эчкечелек һәм наркомания дәрәжәсен киметү; - яшь гражданнарга мәгълүмати хезмәт күрсәтү; - яшьләрнең торақ-көн күреш шартларын яхшырту; - яшьләрнең эшлекле активлыгы һәм эшчәнлегә үсеше; - сәләтле балаларны һәм яшьләрне эзләү, аларга ярдәм итү, аларның интеллектуаль һәм ижади потенциалын үстерү өчен шартлар тудыру;

Балаларга һәм яшьлэргә патриотик тәрбия бирү юнәлеше: - патриотик берләшмәләрдә, клубларда торучы балалар һәм яшьләр санын арттыру; патриотик берләшмәләрдә, клубларда торучы балалар һәм яшьләр санын арттыру; - эзләү хәрәкәтендә катнашучылар санын арттыру; - сәламәтләнדרү лагерьяларында хәрби-спорт профильле патриотик сменалар санын арттыру; - патриотик тәрбия өлкәсендә эзерлекле белгечләр санын арттыру; - яшьләрнең рухи-әхлакый культурасын күтәрү; - Яшьләрне армиядә хезмәт итүгә эзерләү эшен камилләштерү.

I. ПРОГРАММАНЫ ХӘЛ ИТУГӘ ЮНӘЛДЕРЕЛГӘН ПРОБЛЕМАНЫ ХАРАКТЕРЛАУ

Физик культура һәм спорт өлкәсендә.

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында физик культураны һәм спортны үстерү уздырыла торган социаль сәясәтнең өстенлекле юнәлеше булып тора һәм ышанычлы норматив-хокукый нигезгә нигезләнә. Физик культура һәм спортны үстерү өчен киң мөмкинлекләр ачыла.

Хәзерге вакытта спорт инфраструктурасын үстерү һәм акрынлап камилләштерү өлкәсендә уңай динамика күзәтелә. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында 260га яқын физкультура һәм спорт объекты исәпләнә, һәм яңа спорт корылмалары файдалануга тапшырылып тора.

2013 елдан башлап 23 универсаль спорт мәйданчыгы файдалануга тапшырылган.

Соңгы елларда Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында төрле милек рәвешендәге предприятиеләрдә физкультура-спорт эше активлашты. Спорт ярышларында ел саен 1 меңнән артык эшче һәм хезмәткәр катнаша. Массакүләм физкультура-спорт чаралары уздыру халыкны сәламәт яшәү рәвешенә жәлеп итүнең бер формасы булып тора. Мәсәлән, «Россия чаңгы юллары» Бөтенроссия чаңгы ярышлары һәм «Милләтләр кроссы» бөтенроссия йөгәреше кысаларында Нурлат муниципаль районында «Татарстан чаңгы юллары» массакүләм чаңгы ярышлары һәм жинел атлетика ярышлары үткәрелә, аларда ел саен 3 меңгә яқын кеше катнаша. Мәктәп укучылары, студентлар, яшьләр һәм өлкәннәр арасында физкультура-спорт эшен 107 спорт хезмәткәре башкара. Аларның 87се – югары белемле, 14е – махсус урта белемле. Соңгы 5 ел дәвамында 107 хезмәткәр квалификация күтәрү курслары узды.

Шул исәптән хезмәткәрләр саны:

- мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында-18 кеше;
- белем бирү оешмаларында-38 кеше;
- урта һөнәри белем бирү оешмаларында-1 кеше;
- спорт мәктәпләрендә-42 кеше;

- предприятиеләрдә-1 кеше;
- спорт корылымаларында-5 кеше;
- яшьләр эшләре һәм спорт бүлегендә-2 кеше.

Районда физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүнең массачыллыгын арттыру буенча эш алып барыла, ул районның барлык яшь категорияләренә һәм халык төркемнәренә юнәлдерелгән.

Яшьләр сәясәте өлкәсендә

Яшьләрнең сәламәтлеге социаль-икътисадый, демографик һәм медик-биологик факторларның катлаулы бәйләнешләренә интеграль күрсәткече буларак формалаша, алар арасында иң мөһимнәре булып экологик хәлнең начараюы, тиешле дәрәжәдә һәм баланссыз туклану, мәктәптә, Гаиләдә балаларны укыту һәм тәрбияләү шартлары һәм технологиясе, гаиләләрнең икътисади иминлеген киметү һәм жәмгыятьтә социаль киеренкелек белән бәйле стресс йогынтысы, зарарлы гадәтләр таралу тора.

Яшьләрнең, социаль төркем буларак, тулы мәгънәсендә үз социаль хәленең дәрәжәсе юк. Ул халыкның барлык проблемалары белән хәзерге яшь буынның үсеш дәрәжәсен чагылдыра торган яшь төркемен барлыкка китерә.

Нурлат муниципаль районында 35 яшькә кадәрге 23 679 кеше бар, шуларның туганнан алып 14 яшькә кадәрге балалар 9 149ны тәшкил итә. (шул исәптән авылда-2921, шәһәрдә- 6 228), 14 яшьтән 35 яшькә кадәр 14 530 кеше (авылда-6509, шәһәрдә-8021).

Авыл халкы саны ел саен 1 %ка кими. Бу процессның төп сәбәпләреннән берсе авыл яшьләренә шәһәргә күчеп китү саны арту. Авылдан китүчеләрнең төп өлеше 18 яшьтән 35 яшькә кадәрге яшьләр хисабына арта. Халыкның нәкъ менә шушы өлеше хезмәткә сәләтле һәм белемле булып тора, гаилә кора, аңа туучыларның дүрттән бер өлеше туры килә. Авыл яшьләре арасында, барыннан да элек, эшкә яраклы яшьтән яшьрәк затларның саны кимүгә бәйле тискәре тенденцияләр күзәтелә.

Авыл яшьләренә, социаль төркем кебек үк, тулы мәгънәдә үзләренә социаль хәле юк та. Ул барлык заман яшь буынының үсеш дәрәжәсен, аның проблемалары белән яшь төркемен барлыкка китерә. Авылда алар тагын да ачыграк чагыла. Авыл жирлегендәге яшьләр арасында хәерчелек, тормыш дәрәжәсенә гомуми кимүе, эшкә урнашу өчен шартлар булмау, мәдәни ихтыяжларның үсешсезлеге, эмоциональ ярлылык, үз һәм чит кешеләрнең әхлакый бәяләренә түбән булуы аеруча кискен сизелә. Ә моның нәтижәсе булып ижади хезмәт эшчәнлегенә игътибар итмәү, жәмгыятьнең торышы өчен жаваплылыкны киметү, аннан читләшү тора.

Бүгенге көндә проект эшчәнлеген үстерү һәм авыл яшьләре арасында эшкуарлыкны үстерү мөһим бурыч булып тора. Ә бу аны социаль проектлауга, бизнес-планлаштыруга өйрәтүдән башка мөмкин түгел. Хәзер моны интернет чөлтәре ярдәмендә, дистанцион укыту һәм вебинарлар программаларынан файдаланып башкарырга мөмкин.

Авыл яшьләре алдында торган проблемаларны хәл итү максатыннан, республикада «2021 - 2025 елларга Нурлат муниципаль районының Авыл яшьләре» ярдәмче программасы кысаларында Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы

авыл яшьләренең социаль һәм икътисадый активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру чаралары планлаштырыла.

2.ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Программаның төп максатлары булып түбәндәгеләр тора:

1. Массакүләм физик культура һәм спортны үстерү, халыкның сәламәтлеген ныгыту, районның спорт имиджын алга этәрү.

2. Яшьләренең социаль үсеше белән идарә итү, аның ижади потенциалын районның көндәшлеккә сәләтлелеген ныгытуда куллану, яшь буынның тормыш сыйфатын күтәрү өчен оптималь шартлар тәэмин итү.

Нурлат муниципаль районының "физик культура һәм спортны үстерү һәм яшьләр сәясәтен тормышка ашыруның нәтижәлелеген арттыру" подпрограммасында күрсәтелгән максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

1. Массакүләм физик культура өлкәсендә программаның максаты булып:

- физик культура һәм спорт өлкәсендә үсешне гамәлгә ашыру;
- халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүдә ағымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру;
- сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру;
- район халкы өчен сәламәт яшәү рәвеше алып бару өчен шартлар тудыру.
- физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүче халыкның чагыштырма авырлыгын арттыру, районның спорт имиджын үстерү.

Программа сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, сәламәтлекне ныгытуга, халыкның барлык яшь төркемнәренең физик активлыгын һәм эзерлеген арттыруга, тулы канлы ял һәм сәламәт ял өчен шартлар тудыруга, спорт резервын эзерләүгә һәм Нурлат муниципаль районы спортчыларының Россия һәм халыкара спорт ярышларында уңышлы чыгыш ясауларына юнәлтелгән чараларны башкаруны күздә тота.

Бу максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- районда физик культура һәм спортны үстерүнең норматив хокукый базасын камилләштерү;
- физик культура һәм спорт һәм аларны куллану өлкәсендә объектларны исәпкә алуның нәтижәле системасын булдыру;
- физкультура-спорт эшчәнлеген финанс, матди-техник һәм кадрлар белән тәэмин итү механизмнарын камилләштерү;
- физкультура-спорт эшчәнлеген оештыруның яңа формаларын кертү;
- ижтимагый физкультура-спорт оешмаларына дөүләт ярдәме күрсәтү;
- заманча спорт-сәламәтләндерү комплекслары, махсулаштырылган спорт корылмалары төзү;
- яшәү урыны, уку, хезмәт эшчәнлегенә буенча төрле категориядәге халыкның физик культура, спорт белән шөгыйльләнү өчен уңайлы шартлар формалаштыру;

Өлеге бурычларны хәл итү район халкының сәламәтлеген ныгыту өчен шартлар тудырырга, республикадагы демографик вәзгыятьне яхшыртырга, массакүләм спортны һәм югары казанышлар спортын (профессиональ спортны) үстерергә һәм популярлаштырырга, Нурлат муниципаль районы спорт имиджын халыкара дәрәжәдә алга таба да күрсәтү максатларында жәмгыятьнең төрле катламнарын физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә жәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Бу юнөлөштө чараларның нәтижелелеге граждандарга физик күнегүлөр, спорт белән шөгылләнү өчен шартлар тудыруга бирем үтәү һәм спорт-тамаша чараларын уздыру (финанслау күләменен %ы) һәм спорт ярышларын һәм уку-тәрбия чараларын оештыруга, катнашуга, уздыруга бирем үтәү кебек индикаторлар нигезендә бәяләнәчәк.

2. Югары казанышлар спортын үстерү.

Бу бурычны хәл итү өчен көчләрне югары класслы спортчыларны әзерләүгә һәм спорт резервына әзерләүгә туплау, шулай ук физкультура һәм югары квалификация спорты белгечләрен әзерләүдә ярдәм итү күздә тотыла.

Спорт юнөлешендә балаларга һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләренә ярдәм итү, физкультура һәм спорт өлкәсендә эшчәнлекне фәнни, аналитик һәм методик тәмин итү системасына ярдәм итү зарур.

Бу юнөлөштә чараларның нәтижелелеге спорт төрләре һәм әзерлек дәрәжәләре буенча шөгылләнүче укучыларга (финанслау күләмнәреннән%) укуга задание үтәү, өстенлекле спорт төрләрен үстерүгә, югары класслы спортчылар әзерләү (финанслау күләмнән), спорт юнөлешендәге өстәмә белем бирү учреждениеләрен фәнни, аналитик һәм методик яктан тәмин итү системасын оештыруга һәм камилләштерүгә задание үтәү (финанслау күләмнән), яшәү урыны буенча тренер-мөгаллимнәргә түләү (финанслау күләмнән %), яшәү урыны буенча инструктор-спортчыларга түләү бурычларын үтәү (финанслау күләмнән %) кебек күрсәткечләр нигезендә бәяләнәчәк (% финанслау күләмнән).

Яшьләр сәясәте өлкәсендә программаның максаты - яшьләрнең социаль үсеше белән идарә итү, аның районның көндәшлеккә сәләтлелеген ныгытуда ижади потенциалыннан файдалану, яшь буынның тормыш сыйфатын күтәрүгә оптималь шартларны тәмин итү.

1. Укучы һәм студентлар яшьләренең хезмәт активлыгының нәтижәле модельләре өчен шартлар тудыру, шул исәптән икенчел эш белән тәмин итү системасы һәм студентлар хезмәт отрядлары аша, яшь буынның инновацион потенциалын һәм эшкуарлык активлыгын үстерү.

2. Әлеге бурычны хәл итү чараларының нәтижелелеге студентлар хезмәт отрядлары хәрәкәтендә катнашучы студентлар саны күрсәткече нигезендә бәяләнәчәк.

3. Яшьләр һәм яшьләр ижтимагый оешмалары инициативасы белән чыгучы яшьләрнең лидерлык сыйфатларын үстерү һәм социаль әһәмиятле проектларга ярдәм итү өчен шартлар тудыру, яшьләр ижтимагый оешмалары, хәрәкәтләр һәм аларның социаль проектлары өчен төрле яшьләр төркемнәренә ярдәм итү өчен шартлар тудыру.

4. Әлеге бурычны хәл итү чараларының нәтижелелеге балалар һәм яшьләрнең фестивальләр, конкурслар, олимпиадалар һәм яшьләрнең жәмәгать оешмалары колачлаган чагыштырма күләме күрсәткече нигезендә бәяләнәчәк.

5. Яшьләр инфраструктурасының үсеше һәм тотрыклы эшләве.

Әлеге бурычны хәл итү чараларының нәтижелелеге балалар һәм яшьләрнең яшәү урыны буенча яшүсмерләр клубларына, яшьләр үзәкләренә йөрүчеләр саны күрсәткече нигезендә бәяләнәчәк.

3. ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ

№ т/с	Ярдәмче программаның исеме	Тормышка ашыру вакыты	Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау, мең сум					
			бюджет	2021	2022	2022	2023	2025
1	«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында яшьләр сәясәте, физик культура һәм спортны үстерү»;	2021- 2025	ЖБ	1050,00	1500,00	1600,00	1700,00	2000,00
2	«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының авыл яшьләре»	2021- 2025	ЖБ	50,00	60,00	70,00	80,00	100,00

2. ПРОГРАММАНЫҢ ИКЪТИСАДЫЙ, СОЦИАЛЬ ҺӘМ ЭКОЛОГИК НӘТИЖӘЛЕЛЕГЕН БӘЯЛӘУ

Программаны тормышка ашыруның социаль эффекты:

Физкультура һәм спорт өлкәсендә:

- спорт инфраструктурасының тотрыклы үсеше һәм нәтижәлелеген арттыру;
- халыкта, бигрәк тә балаларда, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә физик культура һәм спорт белән даими шөгылләнүгә кызыксыну һәм ихтыяж формалаштыру, сәламәт яшәү рәвешен кертү күнекмәләрен формалаштыру, физик культура, спорт һәм сәламәт яшәү рәвеше өлкәсендә белемлек дәрәжәсен күтәрү;
- гражданнарга, социаль хәленә карамастан, физик культура һәм спорт белән шөгылләнү өчен тигез шартлар тудыру;
- физик культура һәм спорт ярдәмендә яшьләр арасында наркоманияне, алкоголизмны, тәмәке тартуны һәм хокук бозуларны профилактикалауның нәтижәле системасын булдыру;
- район спортчыларына Россия, халыкара ярышларда һәм Олимпия уеннарында югары нәтижәләргә ирешү өчен нәтижәле система һәм шартлар булдыру;
- милли спорт төрләрен дә кертәп, спортның төрле төрләрен популярлаштыру һәм үстерү;

Яшьләр сәясәте өлкәсендә:

- яшьләрнең тормыш сыйфатын яхшырту, яшь кешеләрнең керем дәрәжәсен күтәрү;
- республикада үз торак шартларын яхшырткан гаиләләр санын арттыру, демографик хәлне яхшырту;
- яшь буынның социаль хәле дәрәжәсен күтәрү;
- яшьләр арасында сәламәт яшәү рәвешен тотрыклы формалаштыру;
- яшьләр арасында хокук бозу, наркотикларга бәйлелек, эчкечелек, тәмәке тарту дәрәжәсен кимүе;
- республиканың социаль-икътисадый, ижтимагый-сәяси һәм социаль-мәдәни үсешенә яшьләрнең өлешен арттыру;

- патриотик, сәяси һәм гражданлык активлығы дәрәжәсен күтәрү, яшьләрнең житлегүен арттыру;
- социаль әһәмиятле программаларда һәм проектларда катнашкан яшьләр санын арттыру;
- яшьләрнең хезмәт, эшмәкәрлек, ижади активлығын арттыру;
- яшьләрнең үз-үзен оештыру дәрәжәсен күтәрү.

**«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерү» ярдәмче программасы
ПАСПОРТ ПРОГРАММЫ**

Ярдәмче программаның исеме	«2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерү» (алга таба – ярдәмче программа)
Ярдәмче программаның дәүләт заказчысы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Дәүләт заказчысы – ярдәмче программаның координаторы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Ярдәмче программаның төп эшләнүчесе	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Ярдәмче программаны башкаручы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Ярдәмче программаның максатлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Физик культура һәм спорт өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру. 2. Халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыйльләндүдә ағымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру. 3. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының барлык халкы белән сәламәт яшәү рәвеше алып бару өчен шартлар тудыру.
Ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында физик культура һәм спорт үсешенә норматив хокукый базасын камилләштерү. 2. Физкультура һәм спорт өлкәсендә объектларны исәпкә алуның һәм аларны куллану өлкәсендә нәтижәле системасын булдыру. 3. Физкультура-спорт эшчәнлеген финанс, матди-техник һәм кадрлар белән тәмин итү механизмнарын камилләштерү. 4. Физкультура-спорт эшчәнлеген оештыруның яңа рәвешләрен кертү. 5. Ижтимагый физкультура-спорт оешмаларына дәүләт ярдәме күрсәтү. 6. Заманча спорт-савыктыру комплексларын, махсулаштырылган спорт корылмаларын төзү. 7. Яшәү, уку, хезмәт эшчәнлеген урыны буенча халыкның төрле категорияләрендә физик культура, спорт белән шөгыйльләнү өчен һәркем файдалана алырлык шартлар тудыру. 8. Спортның төп төрләрен үстерү. 9. Спорт резервын һәм югары класслы спортчылар әзерләү. 10. Физик активлыкны һәм сәламәт яшәү рәвешен системалы пропагандалауны оештыру.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2021-2025 еллар
Ярдәмче программаны финанслау чыганаclarы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы бюджеты акчалары, бюджеттан тыш чыганаclar, билгеләнгән тәртиптә билгеләнә торган һәм бүлеп бирелә торган күләмнәрдә республика бюджеты акчалары
Ярдәмче программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре	Ярдәмче программаны 2025 елга гамәлгә ашыру нәтижәсендә планлаштырыла: физик культура һәм спорт белән даими шөгьльләнүче Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы халкының өлешен 54,5 процентка житкерү; Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы халкының гомер озынлыгын 74 яшьтән дә ким булмаган дәрәжәгә житкерү; халыкны спорт корылмалары белән тәмин итүне Татарстан Республикасының социаль-икътисадый үсеш программасы белән билгеләнгән дәрәжәгә житкерү; халыкка түләүле физкультура-спорт хезмәтләре күрсәтү күләмен арттыру һәм сыйфатын арттыру; гражданнар арасында авырулар санын киметү, хәрби хезмәткә чакырылуга кадәрге һәм чакырылыш яшендәге егетләренә физик яктан әзерләүне яхшырту; республика һәм бөтенроссия ярышларында чыгыш ясаучы һәм спорт төрләре буенча Татарстан Республикасы жыелма командасы әгъзалары булган Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы спортчылары санын арттырырга; физик культура һәм спорт чаралары мөмкинлекләре чикләнгән кешеләренә физик тернәкләндерүнең һәм социаль адаптацияләүнең ролен күтәрү.

1. ПРОГРАММАНЫ ХӘЛ ИТУГӘ ЮНӘЛДЕРЕЛГӘН ПРОБЛЕМАНЫ ХАРАКТЕРЛАУ

Өлеге ярдәмче программа Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 5 мартындагы 159 номерлы карары белән расланган «2019 - 2023 елларга Татарстан Республикасында физик культураны һәм спортны үстерү» дәүләт программасы (2020 елның 12 июненә үзгәрешләр белән) нигезендә эшләнгән.

Подпрограмма сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, сәламәтлекне ныгытуга, халыкның барлык яшь төркемнәренә физик активлыгын һәм әзерлеген күтәрүгә, тулы канлы ял һәм сәламәт ял итү өчен шартлар тудыруга, спорт резервын әзерләүгә һәм Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы спортчыларының республика, Россия һәм халыкара спорт ярышларында уңышлы чыгышларын әзерләүгә юнәлдерелгән чараларны үтәүне күздә тотта.

«Мәдәният» сүзе кешенең үз-үзен күрсәтүе, холкы, күнекмәләре, осталыгы һәм белемнәре чагылышы белән бәйле кеше эшчәнлегә өлкәсен тәрбияләүне, ихтирам итүне һәм характерлауны аңлата. Физик культура - кеше физик камилләшүгә юнәлдерелгән төрле чараларны берләштерү ул. Бу жәмгыятьнең гомуми мәдәниятенең бер өлеше. Шуңа күрә

физик культураның төп максаты - кешенең гармонияле шәхесен формалаштыру. Бик тиз үсә торган мәгълүмати технологияләр, кешенең глобаль мәгълүмат киңлегенә югары интеграцияләнүе шартларында, кагыйдә буларак, заманча жәмгыятьтә шәхеснең тулы кыйммәтле эшчәнлегенә белән бәйлә проблемалар кискенләшә. Шулар ук вакытта барлыкка килгән йөкләнеш, компьютер белән эшләү (заманча дөньяда төп мәгълүмат чыганагы) үз сәламәтлегенә белән шөгыйльләнүгә вакытны киметә. Бигрәк тә бу проблема балалар өчен актуаль. Бүген уку эшчәнлегенә аерым аспектлары укучыларның сәламәтлегенә тискәре йогынты ясаучы фактор буларак карала. Моның сәбәбе-югары уку йөкләнеше, физик тәрбия буенча һәрвакытта да нәтижәле уку процессы, кирәкле критерийлар булмау һәм педагогларны, ата-аналарны, укучыларны сәламәтлекне ныгытуга мотивацияләү.

Хәзерге вакытта физик культура һәм спорт даирәсе жәмгыятьнең үскән таләпләренә җавап бирми. Заманча Россия кешесенең кыйммәтләр системасында физик культура рейтингы түбән булу, шулай ук аның безнең жәмгыятьтәге статусы җитәрлек түгел.

Россия мәктәпләрендә укучыларның 60 проценттан артыгы өчен физик үсеш һәм физик әзерлек дәрәжесенең түбән булуы, шулай ук физик тәрбиясезлек һәм физик культура дәресләренә ихтыяж булмау хас (1, 2 нче таблицалар). Россия укучыларының физик активлыгы дәрәжәсе, башка илләрдәге яшьтәшләре белән чагыштырганда, түбән.

1нче таблица

Укучыларның физик активлыгының факттагы дәрәжәсе, процентларда

№ т/с	Илләр	Шөгыйльләнмиләр	Атнага шөгыйльләнәләр	
			1-2 сәг	3-4 сәг
1.	Австрия	10	39	51
2.	Германия	14	38	48
3.	Дания	15	46	39
4.	Финляндия	17	47	36
5.	Венгрия	19	45	36
6.	Канада	22	41	37
7.	Норвегия	19	49	32
8.	Бельгия	26	37	31
9.	Испания	40	44	16
10.	Россия	47	39	14
11.	Латвия	46	43	11

2 нче таблица

Телевизорны көненә 4 сәгать һәм аннан да күбрәк караган мәктәп укучылары саны, процентларда

№ т/с	Илләр	Малайлар		Кызлар	
		11 яшь	15 яшь	11 яшь	15 яшь
1.	Франция	14	18	14	15
2.	Австрия	17	25	10	22
3.	Канада	31	23	25	18
4.	Финляндия	29	19	23	11
5.	Польша	49	40	36	22
6.	Россия	51	38	36	34
7.	Израиль	48	38	52	37

№ т/с	Иллэр	Малайлар		Кызлар	
		11 яшь	15 яшь	11 яшь	15 яшь
8.	Эстония	49	50	33	40

Тулаем алганда, хэзерге вакытта илдэ физик культура һәм спорт белән халыкның 8 - 10 проценты гына шөгылльәнә, ул вакытта дөнъяның икътисадый яктан алга киткән илләрндә бу күрсәткеч 40 - 60 процентка житә. Россиялеләрнең физик культурага карата мондый мөнәсәбәтенә сәбәпләре булып иленә элеккеге мәгариф һәм мәдәният системаларына гына түгел, бүгенге көндә эшли торган шактый житешсезлекләр тора. Элегә кадәр россиялеләрнең күбесе (хатын-кызларның 75 проценты, ир-атларның 60 проценты) физик культура һәм спорт белән шөгылльәнүне үз тормышының мөһим өлеше дип санамый.

Мондый күзаллау ил халкының 65 проценты диярлек кешенең шәхесе үсеше белән бәйлә физик культураның әһәмиятен аңламыйлар.

Моннан тыш, техник производства да катлаулы эвристик бурычлар, технологик операцияләр, ижади фикерли белү һәм төрле ситуацияләрдә эш итә белү зарурлыгы, кешенең нерв һәм психик киеренкелеге проблемасы кискенләште.

Шулай итеп, бер яктан, хезмәт, мәгариф, ял итү өлкәләре үсешенә прогрессив тенденцияләре белән аңлатыла торган кешегә карата таләпләр физик культураның югары дәрәжәдә әһәмиятле булуын күрсәтә, ә икенче яктан, бу өлкәләрдә аның яшәшенә нәтижеләлеге түбән булуын, кешенең сәламәтлеген ныгытуга ныклык запасын бирмәвен билгели. Бу халыкка (бигрәк тә яшьләргә) бөтен потенциалын тормышка ашырырга, гармонияле рәвештә үсәргә һәм жәмгыятьнең социаль-сәяси һәм икътисадый корылышының унайсыз шартларына нәтижәле каршы торырга мөмкинлек бирми.

Бу халыкка (бигрәк тә яшьләргә) бөтен потенциалын тормышка ашырырга, гармонияле рәвештә үсәргә һәм жәмгыятьнең социаль-сәяси һәм икътисадый корылышының унайсыз шартларына нәтижәле каршы торырга мөмкинлек бирми. Моннан тыш, телевидение тапшырулар белән тулган, алар балалар һәм яшьләргә дәрәжә булмаган тормыш рәвешенә тискәре мисаллары сәндерәргә ярдәм итә. Нәтижә буларак, Россия балаларының 11 яшьтән 15 яшькә кадәргә 6,5 проценты гына тормыш белән канәгать, ә Франциядә бу күрсәткеч 45 - 50 процент, Канадада - 42 - 47 процент, Финляндиядә - 37 - 40 процент, Эстониядә - 20 - 25 процент.

Инглиз тикшеренүчесе А.С.Травис үз иленә икътисадый торгынлыгы елларында болай ди: «Эч пошуну һәм өметсезлекне жиңеп, физик культура һәм спорт хулиганлык һәм хокук бозулар белән көрәшкә унай өлеш кертә. Күп кенә яшьләр хәзер гадәти булмаган социаль стресслар кичерә. Әгәр дә без бу стрессларның сәбәпләрен эзләүгә конструктив якин килүне бик озак кичектерсәк, алардан үсеп чыга торган проблемалар күбрәк булачак һәм алар нәтижеләренә каршы көрәш өчен түләргә туры киләчәк бәя күп тапкырлар артачак».

Кеше максималь үсешкә ирешкән физик, эмоциональ, психологик һәм интеллектуаль сыйфатларга ия булырга тиеш. Физик культураның нәкъ менә интегратив мөмкинлекләре, кешенең мөмкинлекләрен үзләштерү кешене сәламәтләндерүнең көчле факторы буларак каралырга тиеш.

Бары тик сәламәт кеше генә, оптимистик рухлы, психологик яктан тотрыклы, акыл һәм физик эшкә сәләтлелек дәрәжәсе югары булган кеше генә актив яши, төрле авырлыкларны жиңә һәм жәмгыятькә файда китерә ала.

Шулай итеп, физик культура кешенең сәламәт яшәү рәвеше гомуми культурасының бер чиге булып торган физик культура күп очракта кешенең яшәү рәвешен билгели. Физик культура һәм спортны үстерү - нәтижәле социаль сәясәтнең иң мөһим кушылуларының берсе. Башка сүзләр белән әйткәндә, сәламәт яшәү рәвеше-ул тормыш рәвеше алып баруның башка якларының яшәү шартлары һәм үсеш алшартлары буларак кешеләрнең сәламәтлеген

саклауга һәм яхшыртуга юнәлдерелгән яшәү рәвеше алымы.

Жәмәгать аңында жәмгыятьнең һәм һәр кешенең физик культурасы сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру һәм гамәлгә ашыруның төп шарты булып тора дигән фикер нык расланьрга тиеш, ул, үз чиратында, яхшы кәеф һәм күтәрәнке кәеф нигезе генә түгел, ә жәмгыятьне савыктыруга, аның күп кенә социаль проблемаларын хәл итүгә юл да.

Шул ук вакытта шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, үз сәламәтлегенә саклау – һәркемнең турыдан-туры бурычы, ул аны тирә-юньдәгеләргә күчерә алмый. Алда санап үтелгән барлык шартлар да физкультура һәм спортны үстерү өлкәсендә килеп туган проблемаларны программа ысуллары белән хәл итү зарурлыгына бәйле.

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында физик культура һәм спортны үстерү үткәрелә торган социаль сәясәтнең өстенлекле юнәлеше булып тора һәм ышанычлы норматив-хокукый нигезгә нигезләнә. Физик культура һәм спортны үстерү өчен киң мөмкинлекләр тудырыла.

Хәзерге вакытта спорт инфраструктурасын үстерү һәм эзлекле камилләштерү өлкәсендә уңай динамика күзәтелә. Хәзерге вакытта спорт инфраструктурасын үстерү һәм эзлекле камилләштерү өлкәсендә уңай динамика күзәтелә.

Әйтик, 2013-2020 елларда түбәндәге физкультура һәм спорт объектлары файдалануга тапшырылды: 23 универсаль спорт мәйданчыгы.

Соңгы елларда Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында төрле милек формасындагы предприятиеләрдә физкультура-спорт эше активлашты. Спорт ярышларында ел саен 1 меңнән артык эшче һәм хезмәткәр катнаша. Массакүләм физкультура-спорт чаралары уздыру халыкны сәламәт яшәү рәвешенә жәлеп итүнең бер формасы булып тора. Мәсәлән, «Россия чаңгы юллары» Бөтенроссия чаңгы ярышлары һәм «Милләтләр кроссы» бөтенроссия йөгереше кысаларында Нурлат муниципаль районында «Татарстан чаңгы юллары» массакүләм чаңгы ярышлары һәм жиңел атлетика ярышлары үткәрелә, аларда ел саен 3 меңгә якин кеше катнаша.

Авыл халкын физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә жәлеп итү максатыннан районда ел саен төрле спорт төрләре буенча авыл жирлекләре спартакиадасы үткәрелә.

Физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә мөмкинлекләре чикләнгән затларны жәлеп итү, аларны социаль адаптацияләү максатыннан район инвалидлар физкультура-спорт жәмгыяте төзелде. Физик мөмкинлекләре чикле затлар арасында өстәл теннисы, кул көрәше, аркан тарту, гер спорты, йөзү, милли көрәш, шахмат, шашка кебек спорт төрләре буенча ярышлар үткәрелә. Аерым спортчылар-инвалидлар, республика ярышларында катнашып, югары спорт нәтижәләренә ирешәләр.

Тармакның кадрлар потенциалын үстерүдә кайбер нәтижәләргә ирешелде. Физкультура-спорт учреждениеләрендә тармак хезмәткәрләренең гомуми саны бүген 98 кеше тәшкил итә, аларның 80нән артыгы югары һөнәри белемгә ия.

Шулай итеп, әлегә ярдәмче программа максатларыннан чыгып, ул хәл итүгә юнәлдерелгән түбәндәге проблемаларны формалаштырырга мөмкин:

сәламәт яшәү рәвешенең тиешле культурасы булмау;

спорт инфраструктурасын үстерүдә диспорция. Инфраструктурага карамастан, аның тигезсезлеге саклана, бу исә халыкны физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә актив жәлеп итүгә ярдәм итә. Бу бигрәк тә яшәү, эш, уку урыннары буенча физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүне массалы итү, демографик хәлне яхшырту буенча мөһим чаралар буларак, мөһим;

физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүнең массакүләм үсешенең тигез булмаган темплары, халыкның аерым категорияләренең (студентлар, балалар һәм яшүсмерләр, инвалидлар һ. б.) төрле дәрәжәдә колачлануы. Социологик тикшеренүләр мәгълүматларына караганда, халыкның 67 проценты физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнү, актив ял итү формалары белән шөгыйльләнми. "Ни өчен Сез физкультура, спорт

яки ялының актив формалары белән шөгильләнмисез?" дигән сорауга сораштырылуучыларның күпчелеге төп сәбәп - ялкаулык (теләк булмау) дип жавап бирә;

Физкультура һәм спорт өлкәсендәге объектларның бердәм реестры булмау;

физкультура һәм спорт белән шөгильләнүче затларны исәпкә алуның нәтижәле системасы булмау;

башлангыч сыйныф укучыларына уку йөкләнешенең артык булуы. Белгечләр баяләвенчә, бүген дәреслекләренең һәм кирәкле башка материалларның авырлыгы 4 тапкырга артык норматив материаллардан артып китә. Моннан тыш, физик культура белән шөгильләнү өчен спорт инвентарлары, кагыйдә буларак, укучылар өйдә саклыйлар һәм мәктәпкә физкультура дәресләре көннәрендә алып киләләр;

кадрлар потенциалын эзерләү эшенең житәрлек дәрәжәдә нәтижәлеге булмау. Тармакның кадрлар потенциалын эзерләүнең гамәлдәге системасы кадрларга ихтыяжны тулыландырмый. Спорт учреждениеләрендә эшләүче тәҗрибәле профессиональ спорт белгечләренә, тренерларга кытлык бар. Спортчыларны эзерләүнең нәтижәле системасын төзәргә һәм гамәлгә ашырырга сәләтле белгечләр житәрлек түгел;

югары казанышлар спортына, беренче чиратта, медицина-биология өлкәсендә фәнни һәм методик ярдәмнең начар үсеше.

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Ярдәмче программаның төп максатлары булып тора:

физик культура һәм спорт өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру;

халыкның физик культура һәм спорт белән шөгильләнүдә ағымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының барлык халкы өчен сәламәт яшәү рәвеше алып бару өчен шартлар тудыру.

Бу максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Татарстан Республикасында физик культура һәм спорт үсешенең норматив хокукый базасын камилләштерү.

2. Развитие олимпийских и паралимпийских видов спорта.

2. Физкультура-спорт эшчәнлеген финанс, матди-техник һәм кадрлар белән тәмин итү механизмнарын камилләштерү һәм аны оештыруның яңа формаларын кертү.

Югары класслы спортчылар өчен спорт резервын эзерләү.

3. Иҗтимагый физкультура-спорт оешмаларына дәүләт ярдәме күрсәтү.

4. Заманча спорт-сәламәтләндерү комплекслары, махсулаштырылган спорт корылмалары төзү.

5. Физик культура белән шөгильләнү өчен уңайлы шартлар формалаштыру,

6. яшәү, уку, хезмәт эшчәнлегенә буенча төрле категориядәге халыкның спорт белән шөгильләнүе.

7. Югары квалификациядәге физкультура һәм спорт белгечләрен эзерләүгә булышлык күрсәтү.

8. Физик активлыкны һәм сәламәт яшәү рәвешен системалы пропагандалауны оештыру.

Күрсәтелгән бурычларны хәл итү Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы халкының сәламәтлеген ныгыту өчен шартлар тудырырга, районда һәм тулаем республикада демографик хәлне яхшыртырга, массакүләм спортны һәм югары казанышлар спортын (һөнәри спортны) үстерергә һәм популярлаштырырга, жәмгыятьнең төрле

катламнарын республика, Россия дәрәжәсендә Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы спорт имиджын алга таба да күрсәтү максатларында физик культура һәм спорт белән даими шөгыльләнүгә жәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Ярдәмче программа 2021-2025 еллар дәвамында тормышка ашырылачак.

Аны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген мониторинглау өчен, 2025 елга кадәр Россия Федерациясендә физик культура һәм спортны үстерү стратегиясен гамәлгә ашыруның расланган максатчан күрсәткечләрен, шулай ук спорт корылмалары белән тәмин ителешнең билгеләнгән нормативларын исәпкә алып, түбәндәге гомуми кабул ителгән индикаторлар кулланылачак:

системалы рәвештә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнүче халык өлеше, халыкның гомуми санында, процентлар;

системалы рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүче укучылар һәм студентлар өлеше, укучыларның һәм студентларның гомуми санына, процентлар;

мөмкинлекләре чикләнгән, системалы рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүче затлар өлеше, халыкның әлеге категориясенә гомуми санында, процентлар;

спорт-массакуләм чаралар саны, берәмлек;

спорт-массакуләм чараларда катнашучылар саны, кеше;

спорт мәктәпләре саны, берәмлекләре;

урта мәктәптә шөгыльләнүче балалар һәм яшүсмерләр өлеше 6-15 яшьлек балалар һәм яшүсмерләр санында, процентлар;

массакуләм разряд спортчылары саны - барлыгы (кеше), шул исәптән:

спорт мастерына кандидатлар; 1 разрядлы спортчылар.

физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт эшен халыкның төрле категорияләре һәм төркемнәре белән гамәлгә ашыручы белгечлек буенча эшләүче физкультура-спорт оешмаларының квалификацияле тренерлары һәм тренер-мөгаллимнәре саны, кеше;

спорт корылмалары саны, берәмлекләре;

спорт объектларының бер тапкыр үткәрү мөмкинлеге, процентлар.

Программа чаралары исемлеге, шулай ук төп чараларны гамәлгә ашыру нәтижәләрен бәяләү индикаторлары Подпрограмманың 2 нче кушымтасында күрсәтелде һәм I бүлектә саналган проблемалардан чыгып, шулай ук таблицада тәкъдим ителгән SWOT-анализ нигезендә формалаштырылды.

Таблица

Физик культура һәм спорт өлкәсендәге агымдагы вазгыятькә SWOT-анализ

Йомшак яклары	Көчле яклары
Спорт инфраструктурасының тигезлетигезсез үсеше	Халык арасында массакуләм спорт дәрәсләренең роле арту
Халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүе түбән дәрәжәдә булуы	Физик культура һәм спорт өлкәсендәге эшчәнлекне координацияләү өчен җаваплы башкарма дәүләт хакимияте органы (Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге) булу
Физкультура һәм спорт өлкәсендә объектларны исәпкә алу һәм алардан файдалану системасы булмау	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау
Мәгариф учреждениеләре укучыларына уку йөкләнешенең кирәгеннән артык булуы	Спорт туризмы һәм ял белән шөгыльләнгәндә автомобильләрдән
Балалар һәм яшүсмерләр спортын үстерү	

Йомшак яклары	Көчле яклары
<p>мәсьәләләренә житәрлек игътибар булмау</p> <p>Кадрлар потенциалын эзерләү эшенең житәрлек дәрәжәдә нәтижәлелеге булмау</p> <p>Тиешле сәламәт яшәү рәвеше культурасы формалаштырылмаган</p>	<p>файдаланучы гражданның саны кимү</p>

9. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮНЕ НИГЕЗЛӘУ

Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру өчен жирле бюджет, Татарстан Республикасының берләштерелгән бюджеты, бюджеттан тыш чыганақлардан файдалану күздә тотыла.

Финанслау күләме ел саен планлаштырыла торган елга подпрограмманы гамәлгә ашыру чаралары планында тәгаенләнәчәк.

10. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ МЕХАНИЗМЫ

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге (ул тармак ведомстволары, предприятиеләр житәкчеләре, жирле үзидарә органны һәм башка оешмалар белән берлектә) Ижтимагый программада катнашучылар эшчәнлеген гамәлгә ашыру һәм координацияләү өчен җаваплы башкарма хакимият органы булып тора:

программа чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру чыгымнарын, шулай ук ярдәмче программаны гамәлгә ашыру механизмын аныклау буенча билгеләнгән тәртиптә тәкъдимнәр эзерли;

максатчан индикаторлар исемлеген һәм аларның квартал буенча бүленеше аныклай;

квартал саен, хисап кварталыннан соң килә торган айның 15 енә кадәр Подпрограмманы гамәлгә ашыру барышы турында хисап эзерли һәм аны Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм министрлыгына тапшыра.

Хисап мәгълүматын җыю һәм агрегатлау өчен Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге җаваплы була.

Ярдәмче программа башкаручылары хисап кварталыннан соң килүче айның 10 числосына кадәр Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Яшьләр эшләре һәм спорт бүлегенә Ярдәмче программа чараларының үтәлеше турында мәгълүмат тапшыралар.

11. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ИКЪТИСАДЫЙ, СОЦИАЛЬ ҺӘМ ЭКОЛОГИК НӘТИЖӘЛЕЛЕГЕН БӘЯЛӘУ

Ярдәмче программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый нәтижәлелек түбәндәгеләр хисабына ирешеләчәк:

республика халкының физик культура, спорт һәм туризм белән шөгыйльләнүен колачлау дәрәжәсен арттыру;

республика һәм бөтенроссия ярышларында Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы спортчылары ирешкән нәтижәләргә үстерү;

халыкның төрле төркемнәре авырулары дәрәжәсен киметү;

чакырылуға кадәр һәм хәрби хезмәткә чакырылу яшендәге егетләргә физик эзерлеген яхшырту;

Балалар һәм яшьләрне спорт белән даими шөгыльләнүгә жәлеп итү;

физкультура-спорт хезмәтләренен, шул исәптән түләүле хезмәт күрсәтүләрнен һәркем файдалана алырлык булуын, төрлелеген һәм сыйфатын арттыру;

физкультура-спорт хезмәтләренен, шул исәптән түләүле хезмәт күрсәтүләрнен һәркем файдалана алырлык булуын, төрлелеген һәм сыйфатын арттыру;

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы гражданнының ял итүнен савыктыручы актив рәвешләренә ихтыяжларын канәгатьләндерү.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашырудан экологик нәтижәләгә түбәндәгеләр хисабына ирешеләчәк:

спорт мәйданчыкларына төзекләндерү өчен хужалык әйләнешендә файдаланылмаган жир һәм су акваторияләреннән файдалану;

ял вакытында спорт туризмы һәм ял белән шөгыльләнгәндә автомобильләрдән файдаланучы гражданны саны кимү;

шәһәр читендә велосипедларны прокатка бирү системасын гамәлгә кертү.

«2016-2020 елларга физик культура һәм спортны үстерү» ярдәмче программасына
1 нче кушымта

«2021-2025 елларга физик культура һәм спортны үстерү» ярдәмче программасының максатлары, бурычлары, нәтижеләрен бәяләү индикаторлары һәм чараларны финанслау

Максат исеме	Бурыч исеме	Бурыч исеме	Төп чараларны үтәү вакыты	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре -	Индикаторлар күрсәткече					Жаваплы башкаручылар
					2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел	
1. Физик культура өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру	Татарстан Республикасында физик культура һәм спорт үсешенең норматив хокукый базасын камилләштерү	Физкультура-спорт юнәлешендәге балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре эшенә (СМ) спортчы паспортын кертү	2021-2025 еллар	Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре, берәмлекләре саны	2	2	2	2	2	яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
				Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре, берәмлекләре саны	1173	1180	1185	1190	1195	яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
		Район һәм шәһәр муниципаль берәмлекләре, балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре, спорт	2021-2025 еллар							яшьләр эшләре, спорт һәм туризм

		юнәлешендәге, спорт объектлары арасында спорт-массакуләм һәм физкультура-сәламәтләндрерү эшләрән иң яхшы куюга республика конкурслары үткәрү турындагы нигезләмәләрне эшләрү, раслау һәм камилләштерү								бүлере, СМ
		Татарстан Республикасы Яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм министрлығы белән физик культура һәм спортны үстерү өлкәсендә хезмәттәшлек һәм хезмәттәшлек турында килешүгә кул кую	2021-2025 еллар							яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлере
	Ижтимагый физкультура-спорт оешмаларына дәрүләт ярдәме күрсәтү	Бөтенроссия спорт ярышларында мәктәп командаларының катнашуына максатчан ярдәм	2021-2025 еллар							Мәгариф бүлере яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлере

		Гомуми белем бирү учреждениеләрендә спорт төрләрен үстерү, шул исәптән ярышлар үткөрү: «КЭС-БАСКЕТТ» Мәктәп баскетбол лигасы; гомумроссия «Мини-футбол - мәктәпкә!» проектын гамәлгә ашыру кысаларында мини-футбол буенча.	2021-2025 еллар							Мәгариф бүлгеге яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлгеге
		«Президент ярышлары», «Президент спорт уеннары» фестивален оештыру	2021-2025 еллар							Мәгариф бүлгеге яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлгеге
		Алга таба, алдынгы тәжрибәне һәм методик материалларны гомумиләштерү һәм тарату белән, утырышларда, семинар-киңәшмәләрдә, конференцияләрдә нәтижәләрне карау белән, шәһәр һәм район мәгариф учреждениеләрендә, хезмәт коллективларында, яшәү урыны буенча физкультура- спорт оешмаларында физик культура һәм спортны үстерү эшен комплекслы тикшерүне	2021-2025 еллар							яшьләр эшләрә, спорт һәм туризм бүлгеге

		уздыру								
	Физкультура-спорт эшчэнлеген финанс, матди-техник һәм кадрлар белән тәмин итү механизмнарын камилләштерү	Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләрен һәм берләшмәләрен физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт юнәлешендәге спорт инвентаре һәм грант нигезендә жиһазлар белән тәмин итү								яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
		Гомуми белем бирү учреждениеләрен, башлангыч һөнәри белем учреждениеләрен кирәкле спорт инвентаре һәм жиһазлары белән тәмин итү								яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге мәгариф бүлеге
2. Халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыйльләндүдә агымдагы ихтыяжларын канәгәтләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру	Физкультура-спорт эшчэнлеген оештыруның яңа формаларын кергү	Ведомстволарда, оешмаларда һәм предприятиеләрдә физик культура һәм спорт клублары коллективларын төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләрдә төзү эшен дәвам итү	2021-2025	Физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльлән үче район халкының чагыштырма зурлыгы-процент	47,5	48,0	48,2	48,4	48,5	яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
		Эчке эшләр органнарында учетта торучы балигъ	2021-2025		10	15	20	23	24	яшьләр эшләре,

		булмаганнарны спорт секцияләрендә һәм төркемнәрендә шөгыйльләнүгә жәлеп итү								спорт һәм туризм бүлеге КДН
	<u>Югары квалификациядәге физкультура һәм спорт белгечләрен әзерләүгә булышлык күрсәтү</u>	Физик культура һәм спорт өлкәсендә житәкче хезмәткәрләр, белгечләр һәм ижтимагый актив белән ел саен үткәрелә торган район семинар-киңәшмәләре уздыру, республика семинар-киңәшмәләрендә катнашу	2021-2025							яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, СШ, РОО
	Югары класслы спортчылар өчен спорт резервын әзерләү	<u>Укыту-тренировка процессын оештыру буенча мониторинг үткәрү, ДЮСШ эшенең нәтижелелеген өйрәнү, аларның эшчәнлеген камилләштерү буенча чаралар күрү</u>	2021-2025	Количество подготовленных спортсменов высокого класса, человек, в том числе:						яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге СМ
		<u>Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре арасында укыту-тәрбия эшенең иң яхшы куелышына республика смотр-конкурсында катнашу</u>	2021-2025							яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге БЯМС
	Олимпия, паралимпия спорт төрләрен үстерү	Югары класслы спортчылар әзерләү	2021-2025	спорт мастерына кандидатлар	3	3	3	3	3	яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
				Россия спорт	1	1	1	2	1	

				осталары						БЯСМ
				Халыкара класслы спорт осталары һәм Россия гроссмейстерлары						
		Нурлат шәһәренең ДҮОСШ да эшләүче тренерлар составын, спорт судьяларын әзерләүне һәм аларның квалификациясен арттыруны да кертеп, өзлексез белем бирү системасын булдыру								яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге СШ
3. Массакүләм спортны популярлаштыру һәм жәмгыятьнең төрле катламнарын физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүгә жәлеп итү юлы белән халыкның сәламәтлеген ныгыту өчен шартлар тудыру	Физик активлыкны һәм сәламәт яшәү рәвешен системалы пропагандалауны оештыру	Республика халкының төрле төркемнәре арасында популяр спорт-массакүләм чаралар уздыру юлы белән сәламәт, актив яшәү рәвешен пропагандалау	2021-2025	Физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүче район халкының чагыштырма өлеше-процент	47,5	48,0	48,2	48,4	48,5	яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге ММИ
		Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруның муниципаль программаларын эшләү һәм кабул итү								
		Район массакүләм мәгълүмат чараларында Милли спорт төрләрен пропагандалау, милли спорт төрләре буенча үткәрелә торган чараларны киң яктырту								

		Халык арасында физик культура һәм спорт, сәламәт яшәү рәвеше һәм хәрәкәт активлығы нигезләре, ата-аналарның үз балаларының сәламәтлеге өчен җаваплылыгы турында мәгълүмат тарату								
		Балалар, яшүсмерләр һәм яшьләргә физик тәрбия бирүне тикшереп тору мәсьәләләре буенча мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләре һәм мәктәп - интернатлар, башка уку учреждениеләре физик тәрбия укытучылары өчен семинарлар үткәрү								яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, СМ, мәгариф бүлеге
	Яшәү урыны, уку, хезмәт эшчәнлеге буенча төрле категориядәге халыкның физик культура, спорт белән шөгыйльләнү өчен уңайлы шартлар формалаштыру	Спорт-массакуләм һәм физкультура-сәламәтләнדרү эшләрен яхшыртуга юнәлдерелгән комплекслы чараларны эшләү һәм тормышка ашыру	2021-2025							яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге СШ РОО
		Хезмәт коллективларында һәм тармак профсоюз комитетларында спорт-массакуләм һәм физкультура-сәламәтләнדרү эшен яхшыртуга юнәлдерелгән комплекслы чараларны эшләү	2021-2025							яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге СМ мәгаиф бүлеге

		һәм тормышка ашыру								
		Физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүче затларга Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә комплекслы профилактик медицина тикшерүләре уздыру								яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге СМ мәгариф бүлеге
		Махсус медицина төркемнәренә, гомуми белем бирү учреждениеләрендә һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләрендә кертелгән укучылар белән индивидуаль программалар буенча дәресләр оештыру								яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге НАТ
		<u>Балалар һәм яшүсмерләр арасында картинг, үен, милли, хәрби-гамәли спорт төрләре, көнчыгыш көрәш буенча район физкультура-сәламәтләндрү чараларын үткәрү</u>		<u>Укучыларн ын һәм студентлар ның гомуми саныннан физик</u>	53,5	54	54,5	55,0	55,5	яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге мәгариф бүлеге

		<p><u>«Күн түп», «Алтын алка» Бөтенроссия ярышларынын район этапларын һәм Иделбүе федераль округы этапларын уздыру</u></p>
		<p>Халыкның урта һәм өлкән яшь төркемнәре (ветераннар, өлкән яшьтәге затлар) арасында спортның уен төрләре буенча район физкультура-сәламәтләндрерү, комплекслы чаралар үткәрү.</p>
		<p>«Сәламәтлек» спартакиадасы кысаларында авыл районнары командалары арасында чемпионатлар, беренчелекләр, ачык район турнирлары, комплекслы чаралар үткәрү, авыл командалары арасында ярышлар уздыру</p>
		<p>«Сәламәтлек» спартакиадасы кысаларында төрле спорт төрләре буенча чемпионатлар, беренчелек, ачык район турнирлары, барлык милек рәвешендәге предприятиеләрдәге КФХлар арасында комплекслы</p>

культура
һәм спорт
белән
даими
шөгыйльлән
үче
укучылар
һәм
студентлар
өлеше,
процентла
р

		<p>чаралар, гайлэ чараларын да кертеп, спортның төрлө төрлөре буенча ярышлар уздыру</p>								
		<p>Физкультурачылар көненэ багышланган район физкультура-спорт бэйрэмнәрен, спорт чараларын, бөтенроссия чараларын, «Россия чаңгы юллары», «Милләтләр кроссы» һ. б. уздыру.</p>								
		<p>Спорт мәктәбендә физик мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен адаптив спорт бүлекләре (төркемнәре) ачылышы</p>	2021-2025	<p>Укучыларның һәм студентларның гомуми саныннан физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүче укучылар һәм студентлар өлеше, процентлар</p>	10	12	14	16	20	<p>яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге</p>

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлегенң финанс-хужалык эшчәнлеге планын үтәү кысаларында Ярдәмче программаны тормышка ашыру нәтижеләрен бәяләү индикаторлары һәм чаралар исемлеге

Максат	Бурыч	Чаралар атамасы	Ахыргы нәтижеләр сыйфатын бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлеге	Индикаторлар күрсәткече	Еллар	Финанслау еллар буенча, мең сум				
						2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
Массакүләм спортны популярлаштыру һәм жәмгыятьнең төрле катламнарын физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүгә жәлеп итү юлы белән халыкның сәламәтлеген ныгыту өчен	яшәү урыны, уку, хезмәт эшчәнлеге буенча төрле категорияләрдәге һәм төркемдәге физик культура, спорт белән шөгыйльләнү өчен уңайлы шартлар формалаштыру	Балалар, яшүсмерләр һәм яшьләр арасында картинг, милли, хәрби-гамәли спорт төрләре, көнчыгыш көрәш буенча район физкультура-сәламәтләндерү, комплекслы чаралар үткөрү	Укучыларның һәм студентларның гомуми саныннан физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүче укучылар һәм студентлар өлеше, процентлар	50,2	2021	13,0	15,0	20,0	25,0	30,0
				51,1	2022					
				52,1	2023					
				53,3	2024					
				54,5	2025					

шартлар тудыру										
		<p>«Күн туп», «Алтын алка» ярышларының район этапларын һәм этапларын уздыру</p>								
		<p>Спортның уен төрлөре буенча халыкның урта һәм өлкән яшь төркемнәре (ветераннар, өлкән яшьтәге затлар) арасында район физкультура-сәламәтләндрү, комплекслы чаралар үткөрү.</p>				20,00	25,00	30,00	35,00	40,00
		<p>«Сәламәтлек» спартакиадасы кысаларында чемпионатлар, беренчелек, ачык район турнирлары, авыл командалары арасында комплекслы чаралар үткөрү, авыл командалары арасында ярышлар уздыру</p>				70,00	80,00	90,00	100,00	150,00
		<p>«Сәламәтлек» спартакиадасы кысаларында төрле спорт төрлөре буенча чемпионатлар, беренчелекләр, ачык турнирлар, барлык милек рәвешендәге предприятиеләрдәге КФХлар арасында комплекслы чаралар, гаилә чараларын да кертеп, спортның төрле төрлөре буенча ярышлар уздыру</p>				20,00	25,00	30,00	35,00	40,00
		<p>Физкультурачылар көненә багышланган район физкультура-спорт бәйрәмнәрен, спорт чараларын, бөтенроссия чараларын, «Россия чаңгы юллары», «Милләтләр кроссы» һ. б. уздыру.</p>				25,00	30,00	35,00	40,00	50,00
Балалар-яшүсмерләр спортын һәм	Спорт резервын	Ведомство карамагындагы спорт корылмаларын карап тоту һәм аларның эшчәнлеген тәэмин итү								

югары казанышлар спортын үстерү	эзерләү	Алкалы хоккей буенча «Ледок» балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбендә алкалы хоккей буенча балалар-яшүсмерләр спортын үстерү								
	Югары класслы спортчылар эзерләү	Спорт төрләре буенча район, зона, республика, бөтенроссия ярышларын уздыру				110,00	120,00	150,00	160,00	200,00
		Районның әйдәп баручы спортчыларына һәм тренерларына дәүләт ярдәме								

Файдаланылган кыскартулар исемлеге

НМР ЯЭСБ
НМР МБ
НМР ЭЭБ
СМ
ДОСААФ ЖБ

Нурлат муниципаль районының яшьләр эшләрә һәм спорт бүлеге;
Нурлат муниципаль районы мәгариф бүлеге
Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлығының Нурлат районы буенча бүлеге
Спорт мәктәбе;
Армия, авиация һәм флотка ярдәм итү буенча ирекле жәмгыятьнең төбәк ижтимагый берләшмәсе жирле оешмасы.

РҮХ
ММИ
БПБ
УПБ
ЮПБ

үзәк район хастаханәсе
массакуләм мәгълүмат чаралары;
башлангыч һөнәри белем бирү;
урта һөнәри белем;
югары һөнәри белем.

**«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ НУРЛАТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
2021-2025 ЕЛЛАРГА АВЫЛ ЯШЬЛӘРЕ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ**

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Подпрограмманың исеме	«Нурлат муниципаль районының 2021-2025 елларга авыл яшьләре» (алага таба – ярдәмче программа)
Дәүләт заказчысы -	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы башкарма комитеты
Ярдәмче программаның дәүләт заказчысы-координаторы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Ярдәмче программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
Ярдәмче программаның максаты	Создание условий для повышения социальной и экономической активности сельской молодежи Нурлатского муниципального района Республики Татарстан
Ярдәмче программаның бурычлары	Создание системы информационного обеспечения сельской молодежи. Создание условий для повышения социальной активности сельской молодежи. Создание условий для повышения экономической активности сельской молодежи. Содействие духовному, физическому и творческому развитию сельской молодежи
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2021 - 2025 еллар
Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре, еллар һәм финанслау чыганакалары буенча бүленеп	Объемы финансирования Подпрограммы носят прогнозный характер и подлежат ежегодному уточнению при формировании проекта бюджета Нурлатского муниципального района на соответствующий год и плановый период. Средства бюджета Нурлатского муниципального района Республики Татарстан, внебюджетных источников.

<p>Ярдәмче программа максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре (нәтижәләрне бәяләү индикаторлары) һәм бюджет нәтижәләре күрсәткечләре</p>	<p>Подпрограмманы гамәлгә ашыру нәтижәсендә 2025 елга кадәр арттыру күздә тотыла:</p> <p>авыл яшьләренең барлык төр консультацияләр (шәхси, электрон, телефон) белән тәмин ителгән чагыштырма өлеше;</p> <p>төбәк ижтимагый оешмасы эшчәнлегенә жәлеп ителгән 15 яшьтән 35 яшькә кадәрге яшьләренең чагыштырма өлеше «Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе», депутатларның жирле советларында авыл яшьләренең өлеше;</p> <p>максатчан проектлауга өйрәнгән авыл яшьләренең чагыштырма өлеше;</p> <p>авылны социаль үстерү программаларында катнашучы авыл яшьләренең чагыштырма өлеше;</p> <p>бизнес-планлаштыру нигезләренә өйрәнгән авыл яшьләренең чагыштырма өлеше,</p> <p>авылны икътисадый үстерү программаларында катнашучы авыл яшьләренең чагыштырма өлеше;</p> <p>интеллектуаль-ижади чараларга жәлеп ителгән авыл яшьләренең чагыштырма өлеше;</p> <p>физкультура-сәламәтләндрү чараларына жәлеп ителгән авыл яшьләренең чагыштырма өлеше</p> <p>сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру программаларында катнашучы авыл яшьләренең чагыштырма өлеше;</p> <p>Һөнәри юнәлеш бирү буенча ярдәмче программа чараларында катнашучы авыл яшьләренең чагыштырма өлеше</p>
---	--

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ГОМУМИ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ШУЛ ИСӘПТӘН ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ХӘЛ ИТҮГӘ ЖИБӘРЕЛГӘН ПРОБЛЕМАЛАР

Нурлат муниципаль районында 35 яшькә кадәрге 23 679 кеше бар, шуларның туганнан алып 14 яшькә кадәрге балалар 9 149ны тәшкил итә. (шул исәптән авылда-2921, шәһәрдә- 6 228), 14 яшьтән 35 яшькә кадәр 14 530 кеше (авылда-6509, шәһәрдә-8021).

Авил халкы саны ел саен 1 %ка кими. Бу процессның төп сәбәпләреннән берсе-авыл яшьләренең шәһәргә күчеп китү саны арту. Авылдан китүчеләрнең төп өлеше 18 яшьтән 35 яшькә кадәрге яшьләр хисабына арта. Халыкның нәкъ менә шушы өлеше хезмәткә сәләтле һәм белемле булып тора, гаилә кора, аңа туучыларның дүрттән бер өлеше туры килә. Авыл яшьләре арасында, барыннан да элек, эшкә яраклы яшьтән яшьрәк затларның саны кимүгә бәйле тискәре тенденцияләр күзәтелә.

Авил яшьләренең, социаль төркем кебек үк, тулы мәгънәдә үзләренең социаль хәле юк та. Ул барлык заман яшь буынының үсеш дәрәжәсен, аның проблемалары белән яшь төркемен барлыкка китерә. Авылда алар тагын да ачыграк чагыла. Авыл жирлегендәге яшьләр арасында хәрчелек, тормыш дәрәжәсенең гомуми кимүе, эшкә урнашу өчен шартлар булмау, мәдәни ихтыяжларның үсешсезлеге, эмоциональ

ярлылык, үз һәм чит кешеләрнең эхлакый бәяләренең түбән булуы аеруча кискен сизелә. Ә моның нәтижәсе булып ижади хезмәт эшчәнлегенә игътибар итмәү, жәмгыятьнең торышы өчен жаваплылыкны киметү, аннан читләшү тора.

Мәгълүмат һәм коммуникацияләр дөнъясында авыл яшьләренең активлыгы соңгы 15 елда бик нык үзгәрде. Актив яшьләр мөрәжәгәте кырында китаплар, радио һәм газеталар кебек мәгълүмати каналлар кулланылмый диярлек.

Шул ук вакытта мәгълүмат кыры авыл социумында аерым өстәмә, компенсация, социаль функцияләр башкара: психологик, мәдәни, танып-белү, белем бирү, күңел ачу-ял итү, идеологик һәм дөнъяви карашлар.). Авыл яшьләренең мәгълүмати активлыгын үстерүдә төп бурыч-аңа мәгълүмати-аңлату ярдәме күрсәтү.

Һичшиксез, интернет челтәре-авыл өчен иң перспективалы мәгълүмати-ресурс каналларының берсе. Авыл яшьләренең мәгълүмати активлыгы бу динамик үсүче коммуникатив киңлектә эзлекле рәвештә көчәя бара. Авыл яшьләренең мәгълүмати активлыгы бу динамик үсүче коммуникатив киңлектә эзлекле рәвештә көчәя бара.

Бүгенге көндә проект эшчәнлеген үстерү һәм авыл яшьләре арасында эшкуарлыкны үстерү мөһим бурыч булып тора. Ә бу аны социаль проектлауга, бизнес-планлаштыруга өйрәтүдән башка мөмкин түгел. Хәзер моны интернет челтәре ярдәмендә, дистанцион укыту һәм вебинарлар программаларыннан файдаланып башкарырга мөмкин. Проект эшчәнлеге Инновацион, ижади эшчәнлек рәтенә керә, чөнки ул чынбарлыкны үзгәртеп коруны күз алдында тотып, тиешле технология нигезендә төзелә, аны унификацияләргә, үзләштерергә һәм камилләштерергә мөмкин. Социаль инновацион проектлаштыру яшьләр мохите үсешенә факторы булып тора, шәхеснең формалашуына, аны социальләштерүгә, аның билгеле бер күнекмәләренә һәм гражданлык жәмгыятьте торышында аеруча тулы катнашуына ярдәм итә.

Социаль проектлаштыру нигезләрен үзләштерүнең актуальлеге, Беренчедән, әлеге технологиянең барлык һөнәрләр өчен дә киң куллану өлкәсенә ия булуы белән бәйле. Икенчедән, социаль проектлаштыру логикасын һәм технологиясен белү белгечләргә аналитик, оештыру-идарә һәм башка функцияләргә, бигрәк тә дәүләт яшьләр сәясәте, физик культура һәм спорт өлкәсендә нәтижәле гамәлгә ашырырга мөмкинлек бирәчәк. Өченчедән, проект технологияләре хезмәт базарында белгечнең конкурентлыкка сәләтлеләген, социаль әһәмиятле проект эшли белүен һәм аны финанслауга заявка формалаштыруны тәэмин итә - бу гамәлдәге учреждениеләр һәм оешмалар кысаларында да, алардан тыш та эш урыны булдыруның реаль мөмкинлеге.

Икътисадый кризис шартларында яшьләргә эшкә урнаштыру мәсьәләләре көннән-көн актуальләшә бара. Килеп туган вәзгыятьне аңлап, яшьләр үз потенциалын торышка ашыруның яңа ысулларын эзли башлый. Россия Федерациясе Президенты В.В.Путин фикеренчә, кече һәм урта бизнес хужалык итүнең бик уңайлы формасы булып тора, хезмәт базарындагы үзгәрешләргә тизрәк җавап бирә. Үз чыгышларының берсендә Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов республиканы кулланучыга гына түгел, ә инновацион технологияләр эшләүчегә дә әйләндерү максатын куйды. Аның сүзләренә караганда, моңа эшкуарлыкның алгарышлы үсеше нигезендә генә ирешергә мөмкин, ә нәкъ менә кече һәм урта бизнес республиканың урта сыйныфын - икътисадта һәм социаль өлкәдә инновацион үзгәртеп коруларның ышанычлы терәген формалаштырырга тиеш. Моның өчен башта бизнесның элементар күнекмәләренә өйрәтү - авылда үз-үзеңне эш белән тәэмин итү һәм кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү мәсьәләләрен хәл итү максатында планлаштыру таләп ителә.

Авыл яшьләре буш вакытны оештыруда да билгеле бер кыенлыктар кичерә. Тикшеренүләр күрсәткәнчә, авыл яшьләренең мәдәни тормышы үзәге булып авыл клубы кала бирә. Анда яшь буын вәкилләренең 50 проценттан кимрәге йөри Нурлат муниципаль районында 43 авыл мәдәният учреждениесе эшли:

- 30 – авыл мәдәният йорты;

- 13 – авыл клубы.

Закончалы, авыл яшьләренең 10 проценты гына буш вакытны уздыруны оештыру белән канәгать. Авыл яшьләренең ял вакытын оештыру өлкәсендәге ихтыяжлары соңгы елларда артты, әмма реаль чагылыш тапмый. Бу авыл жирлегендә мәдәни-ял итү учреждениеләренең кыскаруы фонында бара.

Күрсәтелгән факторлар яшьләренң шәһәрләргә миграциясе мотивациясен, авыл социумыннан тыш хезмәт мәшгульлеген эзләүгә юнәлеш бирүне көчәйтә. Тикшеренүләр күрсәткәнчә, авыл яшьләренең 57,7 проценты өчен күчү мотивы - укырга теләү, 78 проценты - хезмәтнең начар шартлары, 69,2 проценты өчен - хезмәт хакының түбән булуы, 50 проценты өчен - кызыклы ял вакыты булмау. Шулай ук вакытта авыл яшьләре проблемаларын хәл иткәндә аның өчтән икесе авылда калыр иде.

Авыл яшьләре алдында торган «Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе» төбәк ижтимагый оешмасы проблемаларын чишү максатларында районыбызда Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсенң район бүлеге төзелде, анда авыл яшьләре мәнфәгатьләрен кайгыртып, «Авыл яшьләре» район программасы чараларында катнашучы 260 яшьләр катнаша.

«Татарстан Республикасы Аграр яшьләр берләшмәсе» төбәк ижтимагый оешмасы системалы методик һәм матди-техник тәэмин ителеш белән ижтимагый башлангычларда булдырылган.

Бу мәсьәләдә сыйфатлы алга китеш ясалганчы, яшьләр өлкәсендәге күп кенә тырышыклар һәм инициативалар чикләнгән эш даирәсенә, димәк, тулы булмаган социаль һәм икътисади нәтижәгә ия булчак.

Югарыда әйтелгәннәр авыл яшьләренең тормыш сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән комплекслы чаралар системасын эшләүнең актуальлеген күрсәтә.

Нурлат муниципаль районының төрле өлкәләрдә (мәгариф, сәламәтлек саклау, элемтә, транспорт һ.б.) социаль-икътисади үсеш, авыл жирлекләрендә яшәү рәвешен модернизацияләү һәм эшчәнлекнең перспективалы юнәлешләре нәтижәсендә аларның жәлеп итүчәнлеген арттыру, нәкъ менә авыл жирендә үз киләчәген төзәргә теләгән авыл яшьләре өчен оптималь мөмкинлекләр булдырырга мөмкинлек бирәчәк.

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ, ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ, КӨТЕЛГӘН АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРНЕ ТАСВИРЛАУ, АНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ ВАКЫТЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ

Ярдәмче программаның максаты-Татарстан Республикасы авыл яшьләренең социаль һәм икътисади активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру.

Әлеге максатка ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителергә тиеш:

Авыл яшьләрен мәгълүмат белән тәэмин итү системасын булдыру авыл яшьләренә массакүләм мәгълүмат чаралары, мәгълүмат-полиграфия продукциясе аша, шулай ук ИТ-технологияләрне куллану юлы белән махсус жайлаштырылган мәгълүмат

житкерергә мөмкинлек бирәчәк.

Авыл яшьләренәң социаль активлыгын арттыру өчен шартлар тудыруны, авыл яшьләре мәсьәләләре белән шөгылләнүче яшьләр оешмаларын булдыруны, авыл яшьләренәң ижтимагый-сәяси активлыгын күтәрүне, авыл яшьләренәң социаль проектлауга өйрәтүне һәм яшьләренәң авылны социаль үстерү программаларын тормышка ашыруга жәлеп итүне күздә тотта.

Авыл яшьләренәң икътисадый активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру авыл яшьләренәң бизнес-планлаштыру нигезләренә өйрәтүне, авыл жирендә яшьләренә эш белән тәәмин итүгә ярдәм итүне һәм яшьләренәң авылны икътисадый үстерү программаларын гамәлгә ашыруга жәлеп итүне үз эченә ала.

Авыл яшьләренәң рухи, физик һәм ижади үсешенә ярдәм итү интеллектуаль-ижади һәм физкультура-сәламәтләндрерү чараларын оештыруны һәм үткәрүне, шулай ук яшүсмерләр һәм яшьләр арасында сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга ярдәм итүне күздә тотта.

Ярдәмче программаны тормышка ашыру вакыты-2021-2025 еллар. Ярдәмче программа чаралары киселешендә төп максатлар, бурычлар, нәтижәләренә бәяләү индикаторлары, шулай ук финанслау күләмнәре ярдәмче программага кушымта буларак тәкъдим ителгән.

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘӘМИН ИТҮНЕ НИГЕЗЛӘУ

Ярдәмче программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм тиешле елга һәм план чорына Нурлат муниципаль районы бюджеты проектын формалаштырганда ел саен аныкланырга тиеш.

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы бюджеты, бюджеттан тыш чыганақлардан, шул исәптән:

2021 елда - 50 мең сум;

2022 елда - 60 мең сум;

2023 елда- 70 мең сум;

2024 елда - 80 мең сум;

2025 елда- 100 мең сум.

4ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ МЕХАНИЗМЫ

Ярдәмче программаның заказчысы-координаторы булып Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты тора.

Башкаручылары булып Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Нурлат муниципаль районы авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе билгеләнә. Имзалар үтәүне гомуми тикшереп торуны чираттагы финанс елына финанс чараларының ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруга бүлеп бирелгән финанс чараларын исәпкә алып, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы башкарма комитеты гамәлгә ашыра, ел саен максатчан индикаторларны, ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыруга чыгымнарны, ярдәмче программаларны гамәлгә ашыру механизмын һәм аны башкаручыларның составын төгәлләштерә;

дәүләт ихтыяжлары өчен заказларны конкурс нигезендә урнаштыруны шартнамә нигезендә эшләүне оештыра һәм заказларны, конкрет чараларны үтәүгә шартнамәләр

төзеп, алга таба урнаштыруны оештыра ярдәмче программаны финанслау очрагында Татарстан Республикасы бюджеты һәм жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашыра;

түбәндәгеләрне башкара:

квартал саен, хисап чорыннан соң килә торган айның 15 числосына кадәр Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгына ярдәмче программаны әзерләү һәм гамәлгә ашыру турында статистик, белешмә һәм аналитик мәгълүмат;

ел саен Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгына, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына, Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру һәм Татарстан Республикасы бюджеты һәм жирле бюджет акчалары исәбеннән финанслау очрагында билгеләнгән тәртипкә туры китереп, докладлар составында финанс чараларын куллануның нәтижәләгә һәм ярдәмче программаны гамәлгә ашыру буенча эшләрнең барышы турында мәгълүмат.

Авыл жирлекләренен башкарма комитетларына түбәндәге функцияләрне гамәлгә ашыру тәкъдим ителә:

«Авыл яшьләре» муниципаль программасы чараларын үз акчалары исәбеннән финанслауны тәмин итәргә;

муниципаль берәмлек жирлекләрендә авыл яшьләре мәсьәләләре белән шөгыльләнүче яшьләр ижтимагый оешмалары төзүгә һәм аларны хуплауга билгеләнгән тәртиптә ярдәм итәргә.

Ярдәмче программаны башкаручылар дәүләт заказчысына-подпрограмманың координаторына билгеләнгән форма буенча ярдәмче программа чараларын үтәү турында квартал саен хисаплар тапшыралар.

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм министрлыгына ярдәмче программаны үтәү һәм финанс чараларын куллануның нәтижәләгә турындагы мәгълүмат жиберә.

5. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ИКЪТИСАДЫЙ, СОЦИАЛЬ ҺӘМ ЭКОЛОГИК НӘТИЖӘЛӘГЕН БӘЯЛӘУ

Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк:

яшьләр ижтимагый оешмаларында торучы авыл яшьләре санын арттыру;

жирле үзидарә органнарында авыл яшьләре өлешен арттырырга;

авылны социаль һәм икътисадый үстерү программаларында катнашучы авыл яшьләре санын арттырырга;

авыл яшьләрен социаль проектлаштыру һәм бизнес - планлаштыру нигезләренә өйрәтү;

югары һөнәри белем алган авыл яшьләре санын арттырырга;

авыл яшьләре өчен интеллектуаль-ижади чаралар оештырырга;

авыл яшьләре өчен физкультура-савыктыру чараларын оештырырга;

сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру программаларында авыл яшьләренен катнашуын арттырырга.

Социаль проектлауга, бизнес-планлаштыруга, социаль планлаштыруга өйрәтү

программаларга авыл яшьләренә грант нигезендә конкурсларда катнашырга, үз эшен башлап жиберергә, аз чыгымлы һәм нәтижәле программалар һәм проектлар кертергә мөмкинлек бирәчәк.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру кысаларында яшьләр сәясәте өлкәсендә эшләрчә, торақ, ташламалы кредитлар, белем алу буенча махсус мәгълүматка ия булган, команда эше, социаль проектлау, бизнес - планлаштыру, электораль активлыкны арттыруның гамәлдәге технологияләреннән файдаланып, ярдәмче программа бурычларын үтәүгә ярдәм итәчәк, эшенә адреслы булуын, авылда социаль, икътисадый программаларны гамәлгә ашыруны тәмин итәчәк, дип көтелә.

Ярдәмче программа чараларын уңышлы үтәү тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк:

авыл яшьләренә республиканың социаль-икътисади үсешә белән кызыксынуы һәм аның әлеге процесста катнашырга әзерлегенә этәргеч бирү;

авыл жирлегендә уңай демографик тенденцияләренә үстерү һәм ныгыту;

авыл жирлегендә социаль киеренкелек дәрәжәсенә кимүе;

авыл яшьләренә шәһәргә күчүе кимүе;

дәүләт структураларына халыкның ышаныч дәрәжәсен күтәрү;

авыл яшьләренә тормыш сыйфатын яхшырту.

«2021-2025 елларга Нурлат муниципаль районының авыл яшьләре» ярдәмче программасына 1 нче кушымта

**ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ БУЕНЧА МАКСАТЛАР, БУРЫЧЛАР, НӘТИЖӘЛӘРНЕ БӘЯЛӘУ
ИНДИКАТОРЛАРЫ ҺӘМ ФИНАНСЛАУ**

Максат исеме	Бурыч исеме	Төп чаралар исеме	Башкаручылар	Төп чараларны үтәү вакыты	Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау, мең сум				
					2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
Нурлат муниципаль районы авыл яшьләренең социаль һәм икътисадый активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру	Авыл яшьләрен мәгълүмат белән тээмин итү системасын булдыру	Авыл яшьләренә белешмә консультация бирү, мәгълүмати һәм консалтинг хезмәтләре күрсәтү, мәгълүмати продуктлар чыгару тәҗрибәсен тарату	ЯЭМБ АХАТИ	2021 — 2025 еллар	50,0	60,0	70,0	80,0	100,0
		Район массакуләм мәгълүмат чараларында авыл жирлекләре үсеше проблемасын яктырту	ЯЭСБ ММИ	2021 — 2023 еллар					
		Мәгълүмати кырны сыйфатлы, социаль видео-һәм басма продукция белән баету	ЯЭСБ	2021 — 2025 еллар					
	Авыл яшьләренең икътисадый активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру	«Авыл яшьләре» Спартакиадасының муниципаль этабын оештыру һәм үткәрү	ЯЭСБ	2021 — 2025 еллар					
		Авыл яшьләрен ижтимагый-сәяси активлыкны үстерү буенча эш технологияләренә өйрәтү	ЯЭСБ, АМО НМР РТ (по согласованию) Главы сельских поселений (по согласованию)	2021 — 2025 еллар					
		Авыл яшьләре арасынан жирле үзидарә органнарына депутатлыкка	ЯЭСБ, ТР НМР ЯБА	2021 — 2025					

		кандидатлар эзерләү (тренингләр, семинарлар, курслар, яшь сәясәт мәктәбе, күнекмәләр бирү)	(киләштерү нигезендә) Авыл жирлекләре башлыклары (киләшү буенча)	еллар					
		Авыл яшьләре арасынан участок сайлау комиссияләренә кандидатлар эзерләү	ЯЭСБ, ТР НМР ЯБА (киләштерү нигезендә) Авыл жирлекләре башлыклары (киләшү буенча)	2021 — 2025 еллар					
		Авыл яшьләре арасында яшьләрне активлаштыру буенча күрсәтмә һәм тарату материалын эшләү, эзерләү, тарату	ЯЭСБ, ТР НМР ЯБА (киләштерү нигезендә) Авыл жирлекләре башлыклары (киләшү буенча)	2021 — 2025 еллар					
		Авыл яшьләре арасында «Авылда социаль проектлаштыру» республика конкурсын оештыру һәм үткәрүне тәмин итү	ЯЭСБ, ТР НМР ЯБА (киләштерү нигезендә) Авыл жирлекләре башлыклары (киләшү	2021 — 2025 еллар					

			буенча)						
		Социаль программаларны тормышка ашыру буенча семинарлар оештыру: 1. Жәйге чорда балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча ишегалды лагерьларын оештыру» 2. «Авыл кичләре» яшьләр кичке лагерьларын оештыру 3. Команда белеме буенча тренингләр үткәрү. «Авыл лидеры". КВН укыту программасы	ЯЭСБ, ТР НМР ЯБА (килештерү нигезендә) Авыл жирлекләре башлыклары (килешү буенча) Район Башкарма комитетының мәгариф бүлеге Район Башкарма комитетының мәдәният бүлеге	2021 — 2025 еллар					
Авыл яшьләренең икътисадый активлыгын арттыру өчен шартлар тудыру		Авыл жирлегендә эшчәнлек алып баручы яшь эшкуарларны әзерләү программаларын гамәлгә кертү (укыту семинарлары)	АХИ	2021 — 2025 еллар					
		Авыл жирлегендә алдынгы фермер хужалыклары һәм кече предприятиеләр мисалында яшь эшкуарлар өчен хезмәтне саклау буенча семинарлар оештыру һәм үткәрү	АХИ, ХМҮ	2021 — 2025 еллар					
		Югары белем алырга теләүче авыл яшьләре арасынан мәгълүматлар базасын булдыру һәм Татарстан	АХИ, ТР НМР ЯБА (килештерү	2021 — 2025 еллар					

		Республикасы югары уку йортларына максатчан укырга бару өчен читтэн торып һәм көндөзгә уку формалары буенча исемлекләр формалаштыру	нигезендә)						
		Авил жирлегендә яшәүче эшсез гражданның Кече эшмәкәрлекне һәм үзмәшгульлеген үстерүгә ярдәм итү	АХИ, ТР НМР ЯБА (килештерү нигезендә)	2021 — 2025 еллар					
		Вакантлы эш һәм уку урыннары ярминкәләрен оештыру юлы белән эшкә урнашуда гражданның ярдәм итү буенча эш үткәрү	ХМҮ, ТР НМР ЯБА (килештерү нигезендә)	2021 — 2025 еллар					
		Билгеләнгән тәртиптә төрле яшьләрне жәлеп итеп, жәмәгать эшләрен һәм эшсез яшьләрне вакытлыча эшкә урнаштыруны оештыру финанслау чыганакалары, шул исәптән жирле бюджет акчалары	ХМҮ, ТР НМР ЯБА (килештерү нигезендә)	2021 — 2025 еллар					
		16-29 яшьләрдәге эшсез гражданның хезмәт базарында актуаль булган һөнәрләр һәм белгечлекләр буенча һөнәри укытуны оештыру	ХМҮ, ТР НМР ЯБА (килештерү нигезендә)	2021 — 2025 еллар					
		16-29 яшьләрдәге авыл гражданның һөнәри юнәлеш бирү	ХМҮ, ТР НМР ЯБА (килештерү нигезендә)	2021 — 2025 еллар					
		Авил яшьләре арасында «авылда «Бизнес-планлаштыру» республика	ЯЭСБ	2021 — 2025					

		конкурсын оештыру һәм уздыру		еллар					
		Агросәнәгать комплексы предприятиеләренә эшкә урнаштыру максатларында Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы районнарының хезмәт базарында ихтыяж булган башлангыч һәм урта һөнәри белем бирү һөнәрләре һәм белгечлекләре буенча авыл яшьләре өчен белем бирү хезмәтләре күрсәтүне тәмин итү	ХМУ	2021 — 2025 еллар					
		Авыл хужалыгы житештерүе өлкәсенә караган һөнәрләр (белгечлекләр) алуға авыл мәктәпләрен тәмамлаучыларга һөнәри юнәлеш бирү эшен башкару	ХМУ	2021 — 2025 еллар					
		Агросәнәгать комплексының эш бирүчеләре ихтыяжларын исәпкә алып, квалификацияле кадрлар әзерләүгә дәүләт заказы формалаштыру, шул исәптән авыл хужалыгы өлкәсендә инновацион юнәлешләр ачу буенча	ЯЭСБ УСХ и П ХМУ	2021 — 2025 еллар					
	Авыл яшьләренә рухи, физик һәм ижади үсешенә ярдәм итү	«Шаяннар, тапкырлар, мезәкчеләр клублар» татар яшьләре арасында КВН район конкурсын үткәру	ЯЭСБ Мәдәният бүлеге	2021 — 2025 еллар					
		Спорт төрләре буенча авыл жирлекләренә ял-сәламәтләнדרү мәйданчыкларын үстерү өчен спорт жиһазлары һәм инвентарьлары сатып алуға ярдәм итү: мини-футбол, бадминтон, волейбол, стритбол, өстәл теннисы, чаңгы, ишегалды хоккее	ЯЭСБ Авыл жирлекләре башлыклары	2021 — 2025 еллар					
		Тәмәке тартуга, алкоголизмга, наркоманиягә каршы профилактик	ЯЭСБ	2021 — 2025					

		акциялэр оештыру һәм уздыру		еллар					
		Коррупциягә һәм экстремизмга каршы профилактик акциялэр оештыру һәм уздыру	ЯЭСБ	2021 — 2025 еллар					

Файдаланган кыскартулар исемлеге

ЯЭСБ – Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләрә һәм спорт бүлеге

ТР НМР ЯБА – «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Аграр яшьләр берләшмәсе» ижтимагый оешмасы.

АХИ – Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе

ХМУ – «Нурлат шәһәре халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДКУ